

Atuqtaunginnaqattarninga Uviniriqatigingitamini Ilainnaanirmit Ilagutangani Aanniaqtulirinirmit Inuit Nunangat

Nalunaijaqsimajut Uqausiuniaqtut Paippaat

Jaannuari 2021

Inuit Tapiriit Kanatami

Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) kanatami kiggaqtuqtiujut katujjiqatigiingulluti 65,000-nut Inungnut Kanatami, unurniqsat Inuit Nunanganirmiutaulluti, Inuit nunaqutinga 51–nik nunaliqutiqaqtuq Taivani Inuvialuit Nunangani (Nunatsiarmi), Nunavut, Nunavik (Kuapak Uangnangani), ammalu nunatsiavut (Laapatua Uangnangani). Inuit Nunangat atausirmik pingasuninngaaqtunik (1/3) nunagijaujuq Kanataup nunalimaangani ammalu 50-pusantimi sijjaqutinginni. Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) kiggaqtuijut pijunnautinit amma pijumanirijaujunit inunnut kanatami isumainnaqijukkut aulatauninga aaqqissimaninga kiggaqtuijut Inunnit avittuqsimajulimaanit. Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) nipigijauvaktut atuagarnut, piliriaksanut, amma pijittirautinut kamagijaqarnimut inuusirmuungajuni, iliqqusirmuungajuni, gavamalirinirmuungajuni, ammalu avatilirinirmuungajuni akaunngiliurutini inuqutittinnut.

Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) Katimajingit taakkuangujut:

- Iksivautaq amma Aulattijimmarik, Inuvialuit Aviktuqsimajut Kuapuriisakunni
- Angajuqqaq, Makivikkunni
- Angajuqqaq, Nunavut Tunngavikkunni
- Angajuqqaq, Nunatsiavut Gavamangani

Taakkua niruarunnaqtut katimajit ilaqarmijut, taakkuninga niruarunnanngititaujunit Ilisimainnarniaqtuni Ilaunirmut Kiggaqtuijini katimajiuqataungmijut:

- Angajuqqaq, Inuit Nunarjuarmi Katujjiqatigiingit Kanatami
- Angajuqqaq, Pauktuutit Inuit Arnait Kanatami
- Angajuqqaq, Kanatami Inuit Makkuktunut Katimajini

Tauturruugaq

Kanatami Inuqutigijaujut makimaliqtut katujjiqatigiinikkut amma nangminiq piliriaqarumanikkut.

Turaagaksat

Inuit Tapiriit Kanatami nipiqutigijaujuq kanatami sapujjinirmut amma alluriatittinirmut pijunnautigijaujuni amma piliriarijaujumajuni inungnut Kanatami.

Tukisigiarutingit

Kanatami Inuit Pijunnautinginni Kamajit nalunaiqsismajut atuqtaunginnaqattaqtuni uvinigiqatigingitamini ilainnaanirmit imaittuulluni “saqqiqititasimajuq, kajusiinnaqtuq uvvaluunniit ajauqtaurianginnaqtuq ajjigiingitittinirmit ajuqsaniqsaujunut inunnu.” Taimanna ilaunnaaqsiniq “saqqigajuttut qanuivilivissaungittuni maligaqtigut, atuagait, atuqtaujarialiit, atuqtauvattut uvvaluunniit katujjiqatigiinut aqqistimaninginnut.”¹ Inuit atuqattaqtut atuqtaunginnaqattatuni ilainnaanirmit iluani kanatami avittuqsimajunit amma ukiutaqtumi aanniaqtuliriniujunit atuqtauvattunit. Piungittut attuqtaujut ilainnaanirmit iluani aanniaqtulirinirmit ilagutaqaqtittijut atuqtauqattarninga atuqtaunginnaqattaqtuq ilainnaanirmit iluani asinginni inullimaanut pijittiranirmit aulataujut gavamanut. Inuuqatigiinnirmit amma kiinaujaliririrmit ajjigiitittingittut atuqtauvattutq amisunut inunnu mminiujut qanuinnuuvattut atuqtaunginnaqattaqtumi ilainnaanirmit, qanuinniaqatitilluni piungittunit inuusiqattianginnirmit aanniaqtuliriniujunit piliriaqajjaangittut uvvaluunniit piliriaqarasujjaangittut. Angijuujuq ungasigiinningit inuunianirmit ukuniunirigajuttangit inunnu amma asinginnut Kanatamiutanut nalunaiqsismajunnaqtut saqqiqattarninga amma angijumit qanuinninga qanuinnirijanginni ajjigiingititaunirmit atuqtauvattut Inunnu. Akuniunirigajuttangit inuunirmit inunnu 72.4 arraaguit saniani ajjigitinnguaqtugu 82.9 arraaguit nunaqaqqaqsimangittunut Inunnu Kanatami.²

Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) amisunit arraagunit iqqanaijaqsimajut sangutitauluni atuqtaunginnaqattaqtuq ilainnaaqsiniq aanniaqtulirinirmit Kamagijaujunut Nunatsiaq Gavamakkungit, Nunavut Gavamakkut, Kupaik Gavamangat, amma Gavamangat Niupanlaan amma Laapatua. Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) qiniqsijut nalimuliqtittiluti gavamatuqakkunnu aanniaqtulirinirmit atuagaq amma gavamatuqakkut kiinaujaqturningit Inunnu aanniaqtulirinirmit sivulliujujajarialiit ikajurunnaniarluti piliriaqarluti timiup qanuinnirijanginnut uvagut inuqtinginni. Tavvunga tikittugu, Inuit Tapiriit Kanatami piliriangurataalauqtut piqasiujjijut saqqiqitauningit *iNuuqatigiinnirmit Pijjutingit Inuit Aanniaqtulirinirmit Unikkaat (Social Determinants of Inuit Health Report) (2014)*, *Kanatami Inunnit Inuusirmit Kipisitittitailinirmit Parnaut (National Inuit Suicide Prevention Strategy) (2016)*, amma *Inuit Puvallunnaqtumi Pitaqarunniqtittinirmit Aqqiktausimaningit (Inuit Tuberculosis Elimination Framework) (2018)*. Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) maannaujunit kingulliqaami aqqissivalliajut Kanatami Inuit niqqainginnut? Kanatami Inuit Aanniaqtulirinirmit Qaujisarniq pigialaqtut tukisigiarutiit nuatauningit 2021, amma tunngavinginnut aanniaqtulirinirmit tukisigiarutiit qaujittijjitujuunnaqtut pivallititauninga aulaniqattianiqsamit aanniaqtulirinirmit atuagarnut atuqtaujut. Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) pijumasimammijut gavamatuqakkut atuaganginni piiqtaujunnaniarluti atuqtaunginnaqattaqtut ilainnaarniq ajauqsigiarluni ippigusuttianiqsanit amma ikajunirmit inuit nammini-pijumaninginnut pijittiqtauninginnut aanniaqtulirinirmit pilirijaujunut ammaluttauq turaattautigijunit gavamatuqakkunniq atuqtusait iluqqaqtauninginnut inunnit kiggaqtuijunut katujjiqatigiinut.

¹ Kanatami Inuit Pijunnautinginnut Kamajit. 2013-2014 Unikkaat Parnautinit amma Sivulliujujajarialiit (2013–14 Report On Plans and Priorities). Pijaujut Jaannuari 7, 2020, <https://www.chrc-ccdp.gc.ca/eng/content/report-plans-and-priorities-2013%E2%80%932014>.

² Inuit Tapiriit Kanatami. *Inuit Kilisinaqtausimajut Nalunaijaqsimaningit (Inuit Statistical Profile) 2018*. Pijaujut Jaannuari 12, 2020, <https://www.itk.ca/wp-content/uploads/2018/08/20191125-Inuit-Statistical-Profile-revised-1.pdf>.

Atuqtaunginnaqattarninga Uviniriqatigingitamini Ilainnaasinirmit Inunnit

Inuit amisuuniqsaijut Inuvialuit, Nunavut, Nunavik, amma Nunatsiavut, amma taimainninganu atuqtilluataujut aanniaqtulirinirmut pijittiqtanit taakkuninga kamagijaqaqtunit gavamaujunit. Atuqtaunginnaqattarninga uviniriqatigingitamini ilainnaasinirmit Inunnit takussauniqaliqpattut pingasulluatanit atuqtaujunit. Sivulliq, Inuit atuqattaqtut atuqtaunginnaqattarnit ilainnaaqtaunirmit pijassauninginnut aanniaqtulirinirmut pijittiqtaujut, inuit atuqattaqtut pitaqariaqangittunit apurutuujunit pijassauninginnut aanniaqtulirinirmut pijittiqtat amisuuniqsait Kanatamiutait saangaqattangitangit. Taakkua apurutuujut piqasiujijut pitaqanginninga nalunaiqsimajunut aanniaqtulirinirmut pijittiqtat kamagijaqaqtunit gavamaujunit inuit nunaqarvigijanginnit, pigganagtusiuqtut pijassauninginnut pijittiqtat pijutigillugu aulattinirmut amma piluaqtitauningint pijittiqtamit, ammaluttauq attuqsimajunut uvvaluunniit tusaumajutilirinirmut piqutirjuanut apurutuujuk pijassauninginnut aanniaqtulirinirmut pijittiqtaujut.

Uttuutigilugu, ajulirutiqasimajunut mamisanirmut pijittiqtaujut Inuit Nunanganni killiqaqtitaujut angijumit pijaujariaqaraluaqtillugit amma pijaujumajut pijittiqtaujunut. Maannaujumi atausituangujuq ajulirutiqasimajunut mamisarvik Inuit Nunanganni, Kuujuaamiittuq, Nunavik. Inuit nunaqaqtut silataani Nunavik taimainninganut qinirialit ajulirutiqatunut mamisarvimmi silataaniittunit nunalinginni amma avittuqsimajunit. Pijassauningit niaquliri.unirmut kamagijaunirmut, ammaluttauq qaujimanikaqtunit pijaujarialit qaujisarluti amma taimainninganu mamisautiqaqtittiluti amma ikajuqtauluti surusit Najjiangujunut Anaanangit Imialuqattaqtuminiutillugit Qanuujutinginni amma asingit pimmaruujut niaqulirinirmut akaungiliurutuujut, lliqaqtitaugajuttut uvvaluunniit pitaqangittut iluani Inunni avittuqsimajunit. Qajagijaqaqtut gavamaujut suurlu Nunavut amma Nunavik, uuttuutigilugit, qaujisaininaqattangittut surusirnit taimanna ajurutuujunit namiivvigijanginni, amma taimainninganut nalunaiqtaujunnangittut saqqiqattarningit taakkua ajurutiqarniujut namiivvigijanginni pijittiqtanginni.³ Taimaittut pitaqangittut saqqiijunnaqtut inuit pijunnautinginni suqumitaujunut amma pititaungilluti immikuuqtut inuit amma ilagii ikajuqtaugiaqarninginnut atulirunnarluti amma kajungittiarluti inuuqatigiinnuujumit.⁴

Aippanga, Inuit atuqattaqtangit atuqtaunginnaqattaqtunit ilainnaaqtaunirmit tunngavigillugit pijittiqtat piuningit. Piuninga aanniaqtulirinirmut pijittiqtaujut atuinnaujut Inunnut nunalinnit ajjigingittut, kisiani pijittiqtaujut piunginiqsauqajuttut pijittiqtaujut piuningit ajjigitinnguaqtugu aanniaqtulirinirmut pijittiqtaujut atuinnauningit amisuuniqsanit asinginni Kanatami. Tisaumaujut aanniaviit Inuit nunanganniittut pijittiqtat 51 nunalinnit. Amisuuniqsait inuit taimainninganut pijunnapangittut luuttaatuinnarmi amma tunngaviqaqtutit aanniavinnit iqqanaijaqtiaqtut aanniasiuqtunit, amisuuniqsait qallunaat nunanganniingaaqsimajut Kanatami. Inuit avittuqsimajut tunngaviqaqtut ingiraqattaqattaqtunit aanniaqtulirijinit qaujimanilinnit aanniaqtulirinirmut pijittiqtat. Amisuuniqsait luuttaat nunalimmiutaungittut Inuit nunanginni kisiani nallikitaqaqtut tikittuti aullaqtutillu inunnit avittuqsimajunit aanniavinnit qallunaat nunanganniingaaqsimajut Kanatami. Aanniaqtulirinirmut ajunginniliit taimainninganu qaujimanigarunnangittut Inuit pikusinginni, uqarunnangittut inuttit, imaqattianginni amma akuniujumi aanniasiuqtusimagajungittut saniani amisunit aanniaqtulirinirmut atuqtaujunit asinginni Kanatami.

Nunalimmut piqutirjuat attuinigarunnarmijut piuninganu aanniaqtulirinirmut pijittiqtanut. Kupaikmi

³ Jim Bill. "nalunairunnangitavut Najjiangujunut Anaanangit Imialuqattaqtuminiutillugit Qanuujutinginni (FASD) saqqiqattarninginnut, nunavut gavamakktuq uqaqtut." ("we can't determine FASD prevalence, nunavut government says.") *Nunatsiami Pivalliajut (Nunatsiaq News)*. Mai 24, 2019. Pijaujut Jaannuari 12, 2021, <https://nunatsiaq.com/stories/article/we-cant-determine-fasd-prevalence-nunavut-government-says/>.

⁴ Canata angiqsisimajut silarjuami Nunalirjuat Katujjiqatigiinginni Katimaniujuq Pijunnautinut Inunnut Ajurutiaqtunut, uuttuutigilugu, sulii killiqaqtitaujuq qanuulisigiarninga qaujisaqattanirmuqtaujut malinnirmut amma gavamatuqakktu atuqattangittut quvvariarutinit aturunnangitanginni taakkua Kanatami avittuqsimajut pilirigialirluti pilirigiqatiganginni ataani tavva angirummit.

qaujsaqtijunut naammagijaungittunut unikkaat 2019 nammasanginirmut imikissuluanirmut inuulitsivik aanniavimmi inukjuak, Nunavik, imaqattianginniujuq qanuuliniqaqtittijuq piuningani qamagijauninganu aanniavik, nuqqangatittiliqpattuni akuniuniqaqtuni ikarragalannit ullugalannut, amisuatigalagaqattaqtut pinasuarusirmi. Qaujsaqtijunut naammagijaungittunut nalunaiqsijut qanuinnirilluniuk, “piganaqtuq, pijassaungikkuni, malinniqarluni salumatittinirmut atuqtaujunit.”⁵ Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) saqqitittirataalauqtut nalunaijaijunit imiqtausuumi imarmi pijassauningit amma piquitirjuat Inuit Nunanganni, nalunaiqsimajunut turaaqutit illumi inugialuarniq amma quvvariaqtuni attanarutiujunnaqtut aittuutassaujut aannianut.⁶

Pingajuat, Inuit atuqattaqtut atuqtaunginnaqattarninga uviniriqatigingitamini ilainnaasinirmut inunnit tunngavigillugit uqausiit. Tusaumaqatigiigunnarni aanniaqtulirijinut pimmarujuq atuqattaqtunut attanangittumit pijunnarlugit aanniaqtulirinirmut kamagijaunirmut naammattuni piuningani. Kisianili, Inuit asurugajuqattaqtut tusaumaqatigillugit aanniaqtulirijiit pijutigillugu amisuuniqsait inuit uqarunnarninginnut inuttit sivulliqpaarillugu, atausituangulluni u–valuunniit atuqtaungaarumalluni uqausiq, taimaikkaluaqtilugit upattauqqaqattaqtut aanniaqtulirijiit qaujimaniliit inullariungittut amma uqarunnangittut Inuktut. Ilagiarlugu, atuinnaungit tusaajiit ajjiingiqattaqtut, aanniaviliaqsimajunit ilanginni tunngaviquqatut piqannanginni amma ilanginni tusaajigijauulluti. Ilangit aanniaviit saqqitittisimangittut amma atuliqtittisimangittut uqausirnut atuagarnit uvvaluunniit parnautinit piliriaqarluti tamatuminga apurutiujumit. Uuttuutigillugu, Inuit Nunavummi pijunnautiqaqtut pijunnarluti atangirlugit inulimaanut pijittiqtanit inuktut ataani *Inuit Uqausinga Sapummijauninganut Piqujaq* amma *Ilisarijausimajut Uqausiit Piqujaq*. Allavinga Uqausirnut Kamisanamut atuqtaunginnaqattaqtunit qaujisarniqalauqtut Qikiqtani Aanniavimmi malinniqarninginnut Uqausirni Ilisarijausimajunit Piqujaq (OLA) pijutigillugu saqqiqattainarningit nammasanginirmut malinniqanginirmut, qaujijaujut 2015 aanniavik uqausirnut atuagaqalaungittuq uvvaluunniit atuqtaujarialinnit, amisuuniqsait pijittiqtaujut pitaqaqtitaulauqtut qallunaatitunnaq, amigaqtut tusaajiit ilinniaqtitausimattiangittut qitinganuanirmut aanniaqtulirinirmuungajunit, amma inutuinnait apirijauvattuti tusaajiuqujauulluti.⁷ Attananginninga amma piuninga aanniaqtulirinirmut kamagijaqanirmut Inunnut aulariaqaqtut aanniaviliaqtunut qallunaatnunangannu Kanatami, amma aanniavilianirmut aullanirmut kamagijaujut Kanatami avittuqsimajunit amma ukiutaqtumi avittuqsimajunit gavamanut, qanuuliniqaqtittijulnarmijut pijutigillugu killiqaqtitaujut atuinnauninginnut tusaajiit.⁸

⁵ Qaujsaqtijunut (Le Protecteur du Citoyen). Qitinganuanirmut unikkaat: Qitinganuanirmut Inuulitsivik Aanniavimmi (Intervention Report: Intervention At Inuulitsivik Health Center). Kupaik Siti, Kupaik. Jaannuari 7, 2019. Pijajut Nuuvipiri 3, 2020, https://protecteurducitoyen.qc.ca/sites/default/files/pdf/rapports_d_intervention/intervention-report-inuulitsivik-health-center.pdf.

⁶ Inuit Tapiriit Kanatami. *Pijassauninga imiqtausuumi imarmi inuit nunanganni (access to drinking water in Inuit Nunangat)*. Ukiassaaq 2020. Pijajut Jaannuari 15, 2021, https://www.itk.ca/wp-content/uploads/2020/12/ITK_Water_English_07.pdf

⁷ Allavinga Uqausirnut Kamisana Nunavummi. *Tukisiumaqatigigunnangikkuviuk aanniaviliaqsimajuq, aanniaviliaqsimajuq attanaqtumiittuq (If you cannot communicate with your patient, your patient is not safe)*. Uttuupiri 2015. Pijajut Ipuru 23, 2020, <https://langcom.nu.ca/sites/langcom.nu.ca/files/QGH%20-%20Final%20Report%20EN.pdf>.

⁸ Cameron McKenzie. “Qangatasuukut Tuavirnatukkuurujaujut Ungataanullu: Attuiniqarningit Aanniaviliaqtunu Aulanirmut Nunavummiutanut” (Medevac and Beyond: The impact of medical travel on Nunavut residents). *Uqalimaagait Nunaqaqqaqsimajunu Aanniaqarnangittuliriniq (Journal Of Aboriginal Health)*. Aujaq 2015, 83.

Aaqqigutiit Nuqqaqtitauninganu Atuqtaunginnaqattarninga Uviniriqatigingitamini Ilainnaasinirmit Inuit Nunanganni

Gavamatuqakkut amisugalannit qasutittigiarutinit aturunnaqtanginni atilligiarlugu amma atuqtauqattarunniarluni atuqtaunginnaqattarninga uviniriqatigingitamini ilainnaasinirmit Inunnit. Aaqqigutiit sivumuqaqtitaunnaqtut maannaujumit gavamatuqakkunni atuagarnut piliriani, ammaluttauq nutaatigut atuagarnit atuqtautittijut gavamatuqakkut kiinajuaqtunirmut pijunnautinginni.

1. Inuit Nunangat Atuagaq

Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) qiniqtut saqqititiluti gavamatuqakkunni Inuit Nunangannut atuagarmi aaqqitaujunnaniarluni kiinajualirinittigut qanuilluqattauningit Kanata amma Inuit, ammaluttauq ikajurlugit Inuit pijumasimaninginnut ilagutanginni nalunaiqsimajunit pijittitaujunit. Lipuru gavamakkut kajungiqsisimajut saqqitititirmut Inuit Nunangat atuagarmi piliriqatigarluti inunnit, pitaqariaqaqtut saqqititiluni atuqtaunginnaqattaqtut atuagait asijijut pitaqariaqaqtitaujut sangutillugu atuqtaunginnaqattarninga uviniriqatigingitamini ilainnaasinirmit aanniaqtulirinirmit amma asinginni inunnut pijittitjanut. Angiqtauninga Inuit Nunangat atuagaq gavamatuqakkunni pitaqariaqaqtuq aaqqitaullarilluni aulanirijangit taakkua gavamatuqakkut liuqqaqtangit, piliriat, amma pilirijaujut ikajuutiqarasuaqtut inunnit ikajuutiqarluti Inunnit.

2. Ikajusurluniq pijassauninginnut aanniaqtulirinirmut pijittitjanit Inuktut

Nunaqaqqaqsimajunut Uqaumirnut Piqujaq tikittingisungaqtut nalunaiqtauninginnut pijunnautiit Inunnut angijumit pijajumajunit pitaqaqtillugu, taanna ilanga 10(1) pitaqaqtittijut gavamatuqakkunni timiujuq pitaqaqtittijunnaqtuq pijittitjanit nunaqaqqaqsimajunut uqausinginni pijunnarningit taimaittigit amma naammanniqluti pijajumajut pijassauninginnut taikkua pijittirautiit uqausirmit. Ilanga 9 Piqujaq pitaqaqtittijumini angiqatigarlunnaqtuni uvvaluunniit aaqqissiluni ungarvariarlugit pijutigit Piqujarmut avittuqsimajunit Kanatami uvvaluunniit ukiutaqtumi gavamanit. Inuit amma gavamatuqakkut aturunnaqtut angirutinit aanniaqtulirinirmut pijittitjanit pijittitjauninginnut aaqqitjauninginnut Kanatami avittuqsimajunit amma ukiutaqtumi gavamanut ikajuqtuijunut tusaajiqatittiniujunit. Kanataup maligaliurvigjuanga Pigiqaqtittijunnarmijut aaqqigitauninginnut piqujaq aaqqigutiuluni taassumunga qimirrujauniqaliqtillugu tisamanit arraagunit ataani ilanga 49 Piqujarmit.

3. Kanatami tukisigiarutiit atuqtaujut

Kanatami tukisigiarutiit amma tukisigiarutinut pijjutiqaqtut Inuit aanniaqtulirinirmut qanuinningani qaujsaqtuqattarialik pivallianinga sangutitauninganu atuqtaunginnaqattaqtuni uvinigiqatigingitamini ilainnaanirmit amma atilligiatuuninganut inuuqatigiinnirmut amma kiinaujalirinirmut ajjigiingititaujut saangajauvattut amisunut Inunnut. Kanatami avittuqsimajut ukiutaqtumilu tukisigiarutiit nuataujut amma aulattinirmut atuqtaujut amma atuqtaujarialit ajjigiingittut, tunisiniqaqtut tukisigiarutinut pitaqangittunit piqasiujjijut ilanginni kamagijaqaqtuni gavamaujunit, pitaqanginninga katinngatitaungittut, Inunnut turaangajut tukisigiarutiit. Atuqtauningit ajjigiingittut atuqtauqattaqtut Kanatami avittuqsimajunut amma ukiutaqtumi nuattiluti tukisigiarutinut pigganatitijunnaqtut ajjigiinnguatillugit tukisigiarutiit asinginni ajjigingitanginni kamagijaqaqtunit gavamaujunit, amma taimainninganu qaujsaqtatagganaqtuq inuit timingit qanuilingalirninginnut amma saqqitittiluni aturniqattaqtuni qanuillisigiarutinut. Kanatami tukisigiarutiit saqqititaujunnaqtut gavamatuqakkunnut piliriqatiqarluti inunnit amma Kanatami avittuqsimajunit amma ukiutaqtumi gavamanit ikajurluti matujauluni qaujimaungittut Kanatami avittuqsimajutigut amma ukiutaqtumi tukisigiarutinut tauqsiiqattautinirmut atuqtaujarialinnit. Pijjutigijangit taimaittunu atuqtaujarialit nalunaittirlugu ajjigiinginninginnut tunnganiqaqtut tukisigiarutiit takussautittiluni ajjigiinnguaqtigassaujunut Kanatalimaamit.

4. Kanatami Nunaqaaqaaqsimajunut aanniaqtulirinirmut maligait

Unautillugu 2020 Uqallatillugu Kuqin Kiggaqtuijinga, lipuru gavamakkut kajungiqsilauqtut sivumutittigiarluti iqqanaijaangujunut pivalliatittiqatigiinnirmut nunaqaaqaaqsimajunut aanniaqtulirinirmut maligarnit piliriqatiqarluti Nunaqaaqaaqsimajunit Inunnit. Gavamatuqakkut ikajurunnaqtut sangutillugu atuqtaunginnaqattaqtunit ilainnaaqtaunirmit nalunaiqsiluti taansa anginga maligarmu pilirijaujuq naammattumit ajaurniqarluni. Maligarmu pilirijaujuq piliriangujariaqaqsimagiali aullaqtauningit Kanatami avittuqsimajunuqt amma ukiutaqtumut kamagijaqaqtunut gavamaujunut aanniaqtulirinirmut pijjittiqtanut Inunnut piqasiutiluti naammattunit kiinaujaqaqtitaunirmit, Inuit qiniqattaqtut aulattiluti taimaittuni pijjittirutinut. Ikajurniq Inuit namminiq pijumaninginnut pijjittiqtauninginnut aanniaqtulirinirmut pijjittiqtaujut pijunnatittigajaqtut Inunnit kamagijaqarluti pijunsarnirijanginni pivalliatittinirmut, iqqanaijaqattinirmut, piujunit atuagait, amma aulatauningit aanniaqtulirinirmut pijjittiqtaujut. Gavamatuqakkutigut ilisarijausimajut katinngajut Alaaskami kajusiniqattaqtuni aulattiniqalauqtut aanniaqtulirinirmut pijjittiqtanit katinngajunut Angiqatigiigutikkut Mialigakkut gavamatuqakkunginni, amma gavamatuqakkunnut maligait Kanatami pijunnatittijarialit ajjipaluani aaqqissimajunit tunnganiqaqtuluti atuqtaujumit. Puritis Kalampiami allait quviagijaqarmijutajjipaluani aaqqissimajunit allanit, Kanatami avittuqsimajumi gavamamit, amma gavamatuqakkut.

5. Gavamatuqakkut kiinaujaqtunirmut pijunnautingit

Gavamatuqakkut saqqitittijarialit piliriarigijaqaqtanginni ataani ilanga 36 Inunnut Pijunnautirjuanut Piqujaq taakkua gavamaujut pitaqaqtittiluti naammattuni ajjigiinnguaqtigassaujunut qu–vasinningit inunnut pijjittiqtanut. Pijjittiqtauningit aanniaqtulirinirmut pijjittiqtaujut Inuit nunanginni maannaujumit ajjigiinnguaqtigassaungittut amisuuniqsanut asinginnut Kanatami. Kanata tigumiariaqarmijuuq angiqsimananga silarjuami inuit pijunnautinut piliriangugialinnit. Ukua piqasiujjaujut, kisiani killigingitangit, Silarjuami Katimaninga Pitaqarunniqitauninginnut Qanuittutuinnait Uviniuqatigingitamini Ilainnaanirmit, Amma Katimaninga Pijunsautinginni Inunnut Ajurutuqaqtunut. Kanataup qaujsaqtatannirmut amma ajauqsigianirmut inuit pijunnautinut pilirigialingit maannaujumit tunisiqattaqtut inuit pijunnautinut siqumittiniujunit. Uuttuutigilugu, Inuit surusiit ajurutuqaqtut qaujsaqtavangittut uvvaluunniit qaujsaqtuqattangittut Kanatami avittuqsimajunut amma ukiutaqtumi gavamanut, inuusilimaanginnut attanaqtumiiliqtuti akaungiliurutikkanniujunut qanuigitianirmut qanuinnirijangit ammaluttauq inuuqatigiinnirmut amma kiinaujalirinirmut assurrunnaqtut.

Gavamatuqakkut qasutittigiarunnaqtut kiinaujaqtunirmut pijunnautinginni pitaqariaqaqtitillugit Kanatami avittuqsimajut amma ukiutaqtumit gavamait sangutittinirmut uviniuqatigingitamini ilainnaanirmut. Favamatuqakkut aanniaqtulirinirmut aullaaqtaujujut avittuqsimajunut Kanatami amma ukiutaqtumut gavamait kiinaujait atangiqtugi uvvaluuniiit ilangit tunijaujujut aanniaqtulirinirmut pijittirutauijut Inuit Nunanganni. Aanniaqtulirinirmut aullaaqtaujujut sukattumi qasutitaujariialiit Aanniaqarnangittulirijikkunnut Kanatami saqqiiluti qanuinniqariaqaqtuni aanniaqtulirinirmut pijittiqtaujujunit Inuit nunanginni, amma atuqtauluni pivalliatitauninga amma atuliqtitauninga qaujijausimajunit tunvingaqtut qanuillisigiarutiit amma/uvvaluunniit nalunaiqsimajut atuagait attuanilinnut tunijauninginnut taakkua pijittiqtaujujut. Taakkua piqasiujijunnaqtut pitaqariaqaqtitaujujut pitaqaqtittijunut, pijaujumajut pitaqaqtitillugu, saqqititilluti uqausirnut parnaummit amma tusaajiqaqtitilluti, nalunairlugu ilagutanga qaujisanirmut pijittiqtaujujut inunnut ajurutilinnut, uvvaluunniit iqqanaijaqtittilutipiqqusilirinirmuungajunit ikajuqtauluti Inuit aturninginnut aanniaqtulirinirmut atuqtauvattut uvagut inunginni ilainnaaqsigajuqattaqtut.

6. Ikajuqtauningit Inuit kiggatuqtauningit aanniaqtulirinirmut atuqtaujunit

Inuit pijittiqtauttialaangujut aanniaqtulirijunut ajunginnilinnut qaujimaniquaqtunut inuit uqausinganni, piqqusingani amma inuuqatigiinnirmut. Kisianili, Inuit maannaujumit kiggatuqtaungiluuaqtut inunnut pijittiqtanut atangiqtugit tisamanit avittuqsimajunit Inuit Nunanganni, piqasiutilluti aanniaqtulirijunirmut. Kiggatuqtaungiluarningit Inuit aanniaqtulirinirmut iqqanaijanirmut pijjutiqarunnaqtut piqqusinut amma uqausirnut atilligiatittijut piuningani kamagijaqanirmut, amma ajauqsigiaqtuni Inunnut atuqtauqattarunnaqtuni iqqanaijanirmi uviniuqatigingitamini ilainnaanirmut. Gavamatuqakkut piliriqatigarunnuq inunnit ukutiguna Inuit–Gavamatuqakkut Piliriqatigiinnirmut Katimajiralaat nalunairlugu gavamatuqakkut pilirigialinga ikajunirmut aulaniqattianiqsanit atuqtaujunit iqqanaijaqtittinirmut amma ilinniatittinirmut Inunnit aanniaqtulirijunit.

Isua

Inuit atuqattaqtut atuqtaunginnaqattatuni ilainnaanirmut iluani aanniaqtuliriniujunit atuqtaujunit, attuqtauningit atuqtaunginnaqattatuni ilainnaanirmut asinginni inunnut pijittiqtanit. Atuqtaunginnaqattatuni uviniuqatigingitamini ilainnaanirmut Inunnit aanniaqtulirinirmut atuqtaujunit sangutitaujunnaqtut kisianit atuqtaunginnaqattatani asijjiqtunut gavamakkut aulattinirivattangit aanniaqtulirinirmut pijittiqtanut, ammaluttauq angijunit nutaani pilirititaujunit piliriani atilligiatittijut inuuqatigiinnikkut amma kiinaujalirinikkut ajjigiingititaujujut attuaniliit piungittunit aanniaqtunilirinirmut qanuinnirijangit. Maannatautigiujumit, Gavamatuqakkut aanniaqtulirinirmut aullaaqtaujujut Kanatami avittuqsimajunut amma ukiutaqtumi gavamanut piluaqtumi qasutitaujunnaqtut atilligiarlugu amma pitaqarunniitillugu atuqtaunginnaqattatuni uviniuqatigingitamini ilainnaanirmut Inunnit. Tamanna tikitaujunnaqtuq ilijauninginnut qanuinnirigiqtaqtangit aanniaqtulirinirmut aullaaqtaujujut, suurlu piliritittiniujunit kasutitauluti gavamanut piliriaqarluti inuit aanniaqtulirinirmut sivulliujjaujarialiit amma nalunairlugu taakkua gavamatuqakkut, Kanatami avittuqsimajunit amma ukiutaqtumi gavamait, saqqititilluti pijunsautirjuakkut, maligaqtigut amma inuit pijunnautititigut piliriangugialinnit.

ᐃᓄᐃᑦ ᑕᐱᓃᑦ ᑲᐱᑕᑦ
INUIT TAPIIRIT KANATAMI

75 Albert Street, Suite 1101
Ottawa, ON K1P 5E7 Canada

613-238-8181

@ITK_CanadaInuit

InuitTapiriitKanatami

www.itk.ca